

TLM_Lausunto_TERVOLA_Varevaara_sähkövarasto_Merus Power_23092026**Päätöksentekijä** Tornionlaakson museon johtaja Kallio-Seppä Titta**Valmistelija** arkeologi Puolakka Hanna**TERVOLA – VAREVAARAN TUULIVOIMANTUOTANTOALUE, SÄHKÖVARASTOHANKE
KIINTEISTÖLLE 845-404-1-68**

Merus Power on pyytänyt Tornionlaakson museon lausuntoa arkeologisen selvityksen tarpeesta Tervolaan, Varevaaran tuulivoimalantuotantoalueelle suunnittelemansa sähkövarastohankkeeseen liittyen. Lausuntopyynnön liitteenä museolle on toimitettu karttaote suunnitellun sähkövarastohankkeen sijoituspaikasta. Lausuntopyynnössä pyydettiin arviota kahdelta erilliseltä hankealueelta. Alueellisena vastuumuseona Tornionlaakson museo lausuu toimialueeseensa kuuluvan Tervolan kunnan alueelle sijoittuvan hankkeen osalta. Oulun museo ja tiedekeskus lausuu omalle toimialueelleen sijoittuvan hankkeen osalta.

Suunniteltu hanke

Suunniteltu Merus Powerin sähkövarasto sijoittuu Varevaaran alueelle kiinteistölle 845-404-1-68. Suunnittelualueen koko on 4,73 hehtaaria. Lausuntopyynnöstä ei ilmene muita tietoja, eikä esimerkiksi sitä mihin Fingrid Oyj:n sähköasemaan hanke liitetään eikä sitä mihin suuntaan mahdolliset kaapelireitit tai ilmajohdot kulkevat.

Suunnittelutilanne, rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema

Suunnittelun kohteena oleva alue sijoittuu kaavallisesti Länsi-Lapin maakuntakaavan (2015) ja Varevaaran tuulivoimapuiston osayleiskaavan ja osayleiskaavan muutoksen (2011) alueille. Maakuntakaavassa suunniteltu sähkövarasto sijoittuu *Maa- ja metsätalousvaltaiselle alueelle (M)*. Yleiskaavassa suunnittelualue sijoittuu *Maa- ja metsätalousvaltaiselle alueelle, jolla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta (MU)* ja rajautuu *Tuulivoimaloiden alueeseen (tv1)* sekä *Johtoon tai linjaan (z)*, *Moottorikelkkareittiin (III)* ja *Ulkoilureittiin (ooo)* ja sen läpi on osoitettu *Ohjeellinen maakaapeli (z)*. Reilut 500 metriä länsilounaaseen sijoittuu *Muinaismuistolaille rauhoitettu muinaisjäännös (sm 3)*. Suunnittelualueen läheisyydessä sijaitsee myös *Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue (luo)* sekä *Vedenhankinnalle tärkeän pohjavesialueen raja (pv-1)*.

Hankealuetta lähin *valtakunnallisesti merkittävä rakennetun kulttuuriympäristön (RKY2009)* kohde on **Kemijoen jokivarsiasutus ja kirkkomaisemat** (Kurvila). Lähin *maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö* on **Kemijoen ranta-asutus**, niin ikään Kemijokivarressa, reilun 1,5 kilometrin päässä hankealueelta etelään. Molemmat on osoitettu maakuntakaavassa *Kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeäksi alueeksi* (ma

Tornionlaakson museon johtaja

23.9.2026

§ 129/2026

8145 ja ma 8128) ja Kemijokivarren yleiskaavassa (osa-alue IV, Tervola-Varejoki, 2003) *Valtakunnallisesti merkittäväksi kulttuuriympäristön alueeksi* (sk-2, Kurvilansaari) ja (ma-1, Rötkösaari - Loue - Peura – Mattinen). Hankealueen lähellä ei sijaitse valtakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita; lähin *maakunnallisesti arvokas maisema-alue* (MAMA2016), **Kemijokivarren kulttuurimaisemat, Loue** sijaitsee noin 500 metrin päässä itäkaakossa. Lähimmät paikallisesti merkittävät yleiskaavassa osoitetut rakennetun kulttuuriympäristön kohteet sijaitsevat Louella suunnittelualueen eteläpuolella Nelostien varrella.

Maankäyttöhistorialtaan suunnittelualue on historiallisen ilmakeu-aineiston perusteella metsätalousmaata ja lähin asutus sijaitsee reilun kilometrin päässä etelässä Nelostien varrella ja idässä Vaajoen varrella. Hankealuetta sivuava ensimmäinen voimajohto on rakennettu 1950-luvun lopulla. Alueelle on rakennettu tie ja tuulivoimalat niille osoitetuille alueille ja harjoitettu maanottoa 2010-luvulla. Suunnittelualue on jo muuttunut metsämaasta tekniseksi energian tuotantoalueeksi voimajohdon ja tuulivoiman tuotantoalueen rakentamisen myötä.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Suunnitellulla hankealueella ei sijaitse toistaiseksi tunnettuja muinaismuistolain (295/1963) rauhoittamia kiinteitä muinaisjäännöksiä. Lähin tunnettu muinaisjäännös on noin 580 metrin päässä länsilounaassa sijaitseva, 17 rakkakuoppaa käsittävä kohde **Varevaara 3** (*tunnus muinaisjäännösrekisterissä 1000016046*).

Tervolan Varevaaran alueella on tehty arkeologista inventointia viimeksi vuonna 2010, jolloin alueella inventoitiin voimalanpaikkoja sekä kulkureittejä suunniteltua tuulivoimahanketta varten (Tervola Varevaaran tuulivoimalahankkeen alueen muinaisjäännösinventointi 2010 / Tapani Rostedt Hannu Poutiainen Timo Jussila, Mikroliitti Oy). Tuossa inventoinnissa alueelta ei havaittu kiinteitä muinaisjäännöksiä. Inventoinnista puuttuu tieto reitistä, joka maastossa on kuljettu, mutta nykyinen hankealue on merkitty aluemaisella merkinnällä inventoiduksi silloisen voimalanpaikan numero 8 inventoinnin yhteydessä. Tieto itse hankealueen arkeologisesta kulttuuriperinnöstä on siis ajan tasalla, joskin inventointi alkaa olla vanhan puoleinen.

Lausuntopyynnöstä tai sen liitteenä olevasta karttaotteesta ei kuitenkaan käy ilmi, miten tai mitä kautta sähkövaraston sähkönsiirto on tarkoitus toteuttaa. Mikäli sähkölinjat, kuten maakaapelit tai ilmajohdot on suunniteltu sijoitettavaksi sellaisille paikoille, joita ei ole inventoitu aiemmassa Varevaaran tuulivoimalahankkeen arkeologisessa inventoinnissa, tulee Tornionlaakson museo edellyttämään inventointia niiden osalta, koska Varevaaran alue yleisesti on erittäin potentiaalista uusien arkeologisten kohteiden löytymiselle. Tornionlaakson museo pyytää toimittamaan tiedon tarkentuneista suunnitelmista selvitystarpeen varmistamiseksi.

Lausunnon valmisteluun on osallistunut rakennetun kulttuuriympäristön ja maiseman osalta rakennustutkija Teija Ylimartimo. Yhteyshenkilönne

Tornionlaakson museon johtaja	23.9.2026	§ 129/2026
Tornionlaakson museolla on arkeologi Hanna Puolakka (etunimi.sukunimi@tornio.fi, puh. 040 482 0773).		

Kallio-Seppä Titta
Tornionlaakson museon johtaja

Jakelu

Merus Power, Mika Suontlahti
Museovirasto, Kulttuuriympäristön suojelu yksikkö
Lupa- ja valvontavirasto
Tervolan kunta
Oulun museo ja tiedekeskus